

2. lekce

Opakování

- Jak poznám, do které deklinace patří latinské substantivum?
 - Podle zakončení v genitivu singuláru.
- Do které deklinace patří tato substantiva?
 - carcinoma, atis, n.; belladonna, ae, f.; diameter, trī, f.
- K čemu je potřeba znát gramatický rod substantiva?
 - Rod substantiva ovlivňuje tvar a způsob stupňování adjektiva.
- Jak bude vypadat nom. sg. po spojení substantiva vertebra, ae, f. s adjektivem thoracicus, a, um?
 - vertebra thoracica = hrudní obratel
- Jak vypadá nominativ plurálu tohoto spojení?
 - vertebrae thoracicae = hrudní obratle
- Jak vypadá genitiv singuláru tohoto spojení?
 - např. po slově frāctūra
 - frāctūra vertebrae thoracicae

Opakování

- Jaká je struktura tohoto termínu?
 - Frāctūra clāviculae dextrae complicāta

frāctūra ← substantivum a adjektivum → complicāta

neshodný
přívlastek

clāviculae ← subst. a adj. v GEN. SG. → dextrae

- Jak bude vypadat uvedený termín, pokud před něj dáme předložku „post“?
 - post fracturam claviculae dextrae complicatam

Cvičení:

Určete gramatické kategorie

- clāviculā
- substantiam
- linguās
- auriculae
- diastolēn
- gutta
- diabētē
- dentistae
- tabulettīs

Utvořte k singulāru plurāl a naopak:

- arteria
- conchārum
- belladonnam
- portās
- antagonistīs
- orbitae
- dentistā

Cvičení

- Vyskloňujte v singuláru spojení:

cholē, ēs, f. + pūrus, a, um

Nominativ	<i>cholē pūra</i>
Genitiv	<i>cholēs pūrae</i>
Akuzativ	<i>cholēn pūram</i>
Ablativ	<i>cholē pūrā</i>

- Vyskloňujte v singuláru slovo *ascitēs, ae, m.*:

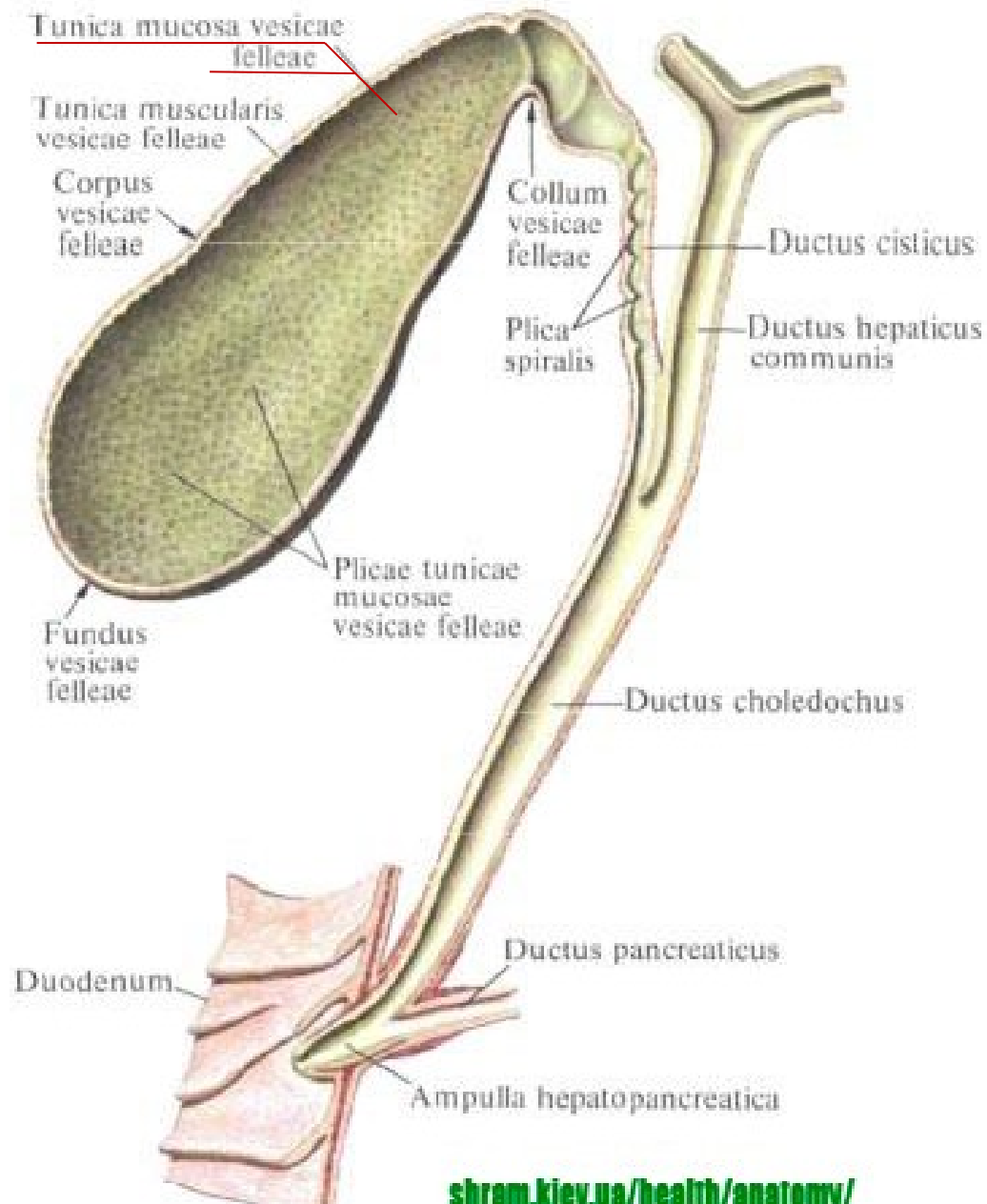
Jak bude vypadat nom. sg. při spojení s adjektivem *hemorrhagicus, a, um*
(krvavý, krvácivý)

Nominativ	<i>ascitēs hemorrhagicus</i>
Genitiv	<i>ascitae</i>
Akuzativ	<i>ascitēn / ascitam</i>
Ablativ	<i>ascitē / ascitā</i>

Dejte do správného tvaru a přeložte

- insufficientia (*valvula - pl.; aorta; congenita*)
- fractura (*clavicula; complicata*)
- in (*vena - pl.; profunda; lingua*)
- ad (*aqua; pura*)
- in (*vena; coronaria*)
- e (*ruptura; fascia; lata*)
- fracturae (*vertebra - pl.; thoracica*)
- fractura (*fibula; dextra; aperta*)
- fractura (*costa; vera; et; spuria*)
- ad (*scatula; tabuletta - pl.*)
- in (*tunica; mucosa; vesica; fellea*)

shram.kiev.ua/health/anatomy/

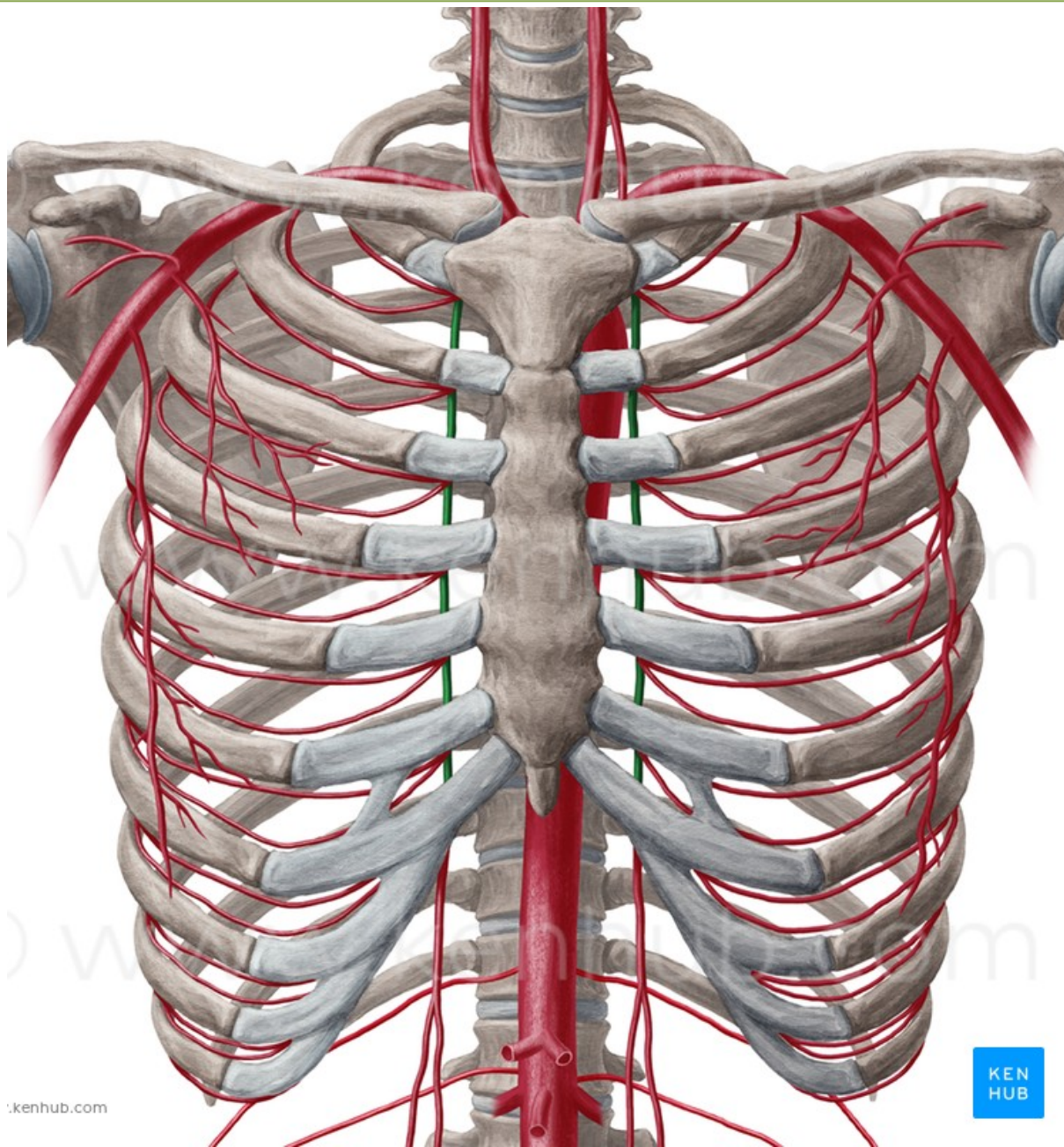
vesica fellea

Co znamenají tyto zkratky?

- fractura ulnae dx.
- aa. coronariae
- mamma sin.
- vv. hepaticae (*hepaticus, a, um* - jaterní)
- in v. hepatica dx.
- ruptura a. thoracicae int.

(zdvojené písmeno označuje plurál)

kenhub.com

KEN
HUB

arteria thoracica interna

2. deklinace

2. deklinace

- Patří sem substantiva v genitivu singuláru zakončena na: \bar{i}
- \bar{o} -kmenová
- vzory: musculus, \bar{i} , m. = sval
cerebrum, \bar{i} , n. = mozek
- Podle těchto vzorů se skloňují i adjektiva 1. a 2. deklinace pro mužský a střední rod

2. deklinace – vzor musculus

Pád	Singulár	Plurál
nom.	musculus	musculī
gen.	musculī	musculōrum
ak.	musculum	musculōs
abl.	musculō	musculīs

Podle vzoru musculus se skloňují i substantiva 2. deklinace zakončena v nominativu na – er:

cancer, crī, m. = rakovina; puer, erī, m. = chlapec

Kmen: to co nám zůstane, když odtrhneme koncovku **gen. sg.:**

muscul-, cancr-, puer-

Ke kmeni se připojují jednotlivé pádové koncovky.

2. deklinace – vzor musculus

- Podle vzoru musculus se skloňují většinou maskulina
- Některá slova jsou rodu ženského:
 - Diameter, trī, f. ; methodus, ī, f., periodus, ī, f. aj.
- A patří sem i jedno neutrum:
 - virus, ī, n.
- Podle vzoru musculus se skloňují i převzatá řecká substantiva zakončena v nom. sg. na -os.
 - V ak. sg. mají potom koncovku –on
 - Př. Nephros, ī, m.; ophthalmos, ī, m; stomachos, ī, m.

2. deklinace – vzor cerebrum

Pád	Singulár	Plurál
nom.	cerebrum	cerebra
gen.	cerebrī	cerebrōrum
ak.	cerebrum	cerebra
abl.	cerebrō	cerebrīs

- Podle vzoru cerebrum se skloňují jen neutra
- Patří sem i převzatá řecká substantiva zakončená v nom. sg. na **-on** (*cōlon, encephalon, enteron*)
 - *Akuzativ sg. bude zakončen také na –on.*

Neutra

- Pravidla pro VŠECHNA neutra, se kterými se kdy setkáme (tzn. i u všech dalších deklinací):
 1. **Nominativ = Akuzativ**
cerebrum – cerebrum; encephalon - encephalon
 2. **Nom. pl. zakončený na –a**
a protože platí pravidlo 1, tak je i ak. pl. zakončen na –a
- Jak bude vypadat nom. (a ak.) pl. od substantiv:

signum, ī, n.	signa
corpus, oris, n.	corpora
cornū, ūs, n.	cornua

Adjektiva 1. a 2. deklinace

Singulár	Maskulina	Feminina	Neutra
nominativ	longus	longa	longum
genitiv	longī	longae	longī
akuzativ	longum	longam	longum
ablativ	longō	longā	longō

Plurál	Maskulina	Feminina	Neutra
nominativ	longī	longae	longa
genitiv	longōrum	longārum	longōrum
akuzativ	longōs	longās	longa
ablativ	longīs	longīs	longīs

Adjektiva 1. a 2. deklinace

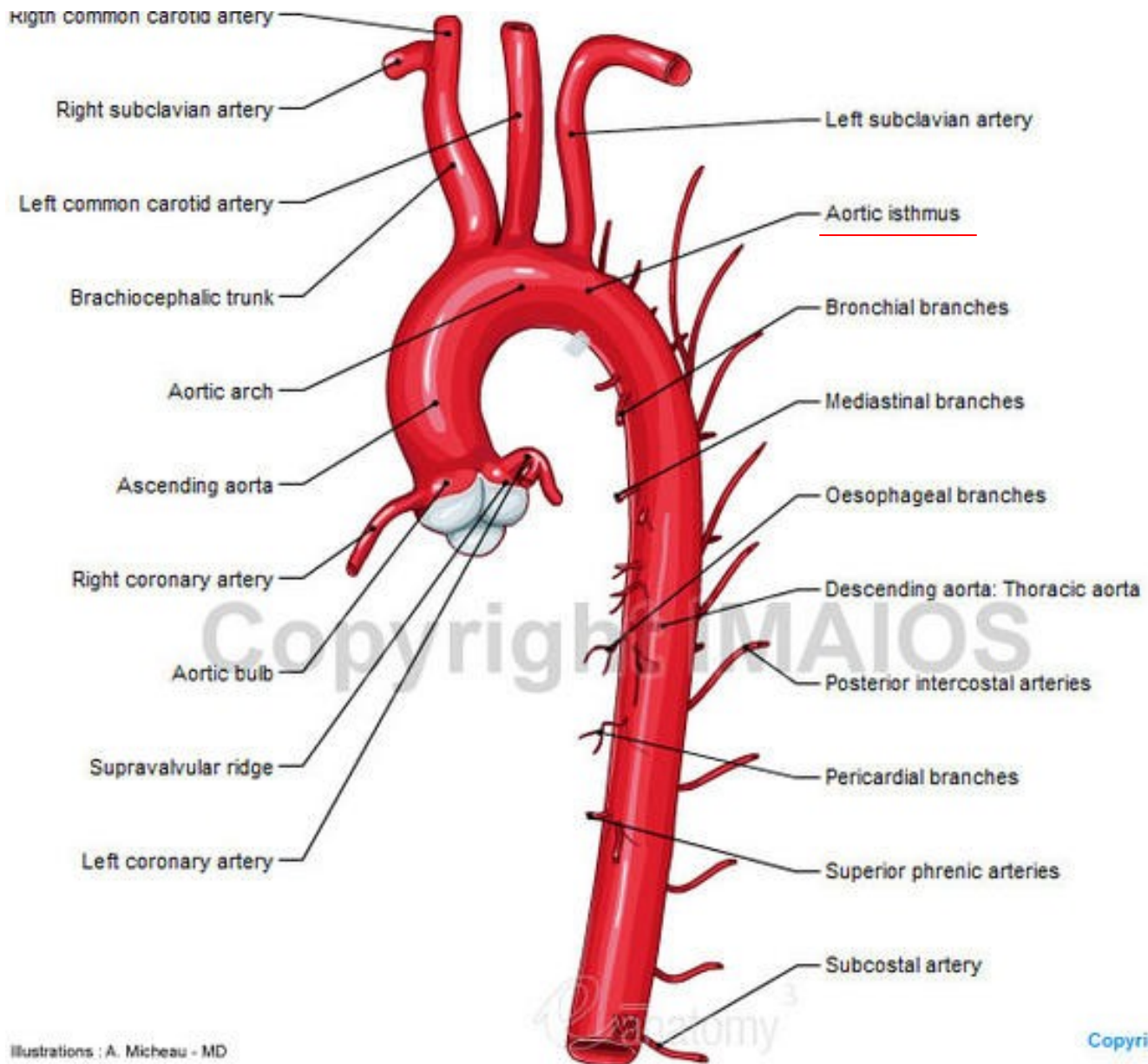

- Adjektiva 1. a 2. deklinace jsou trojvýchodná – mají pro každý rod zvláštní tvar nom. sg.
- 3 typy zobrazení ve slovníku:
 - *pūrus, -a, -um*
 - *liber, -era, -erum*
 - *sinister, -tra, -trum* (-e- vypadne u většiny adj.)

Vyskloňujte

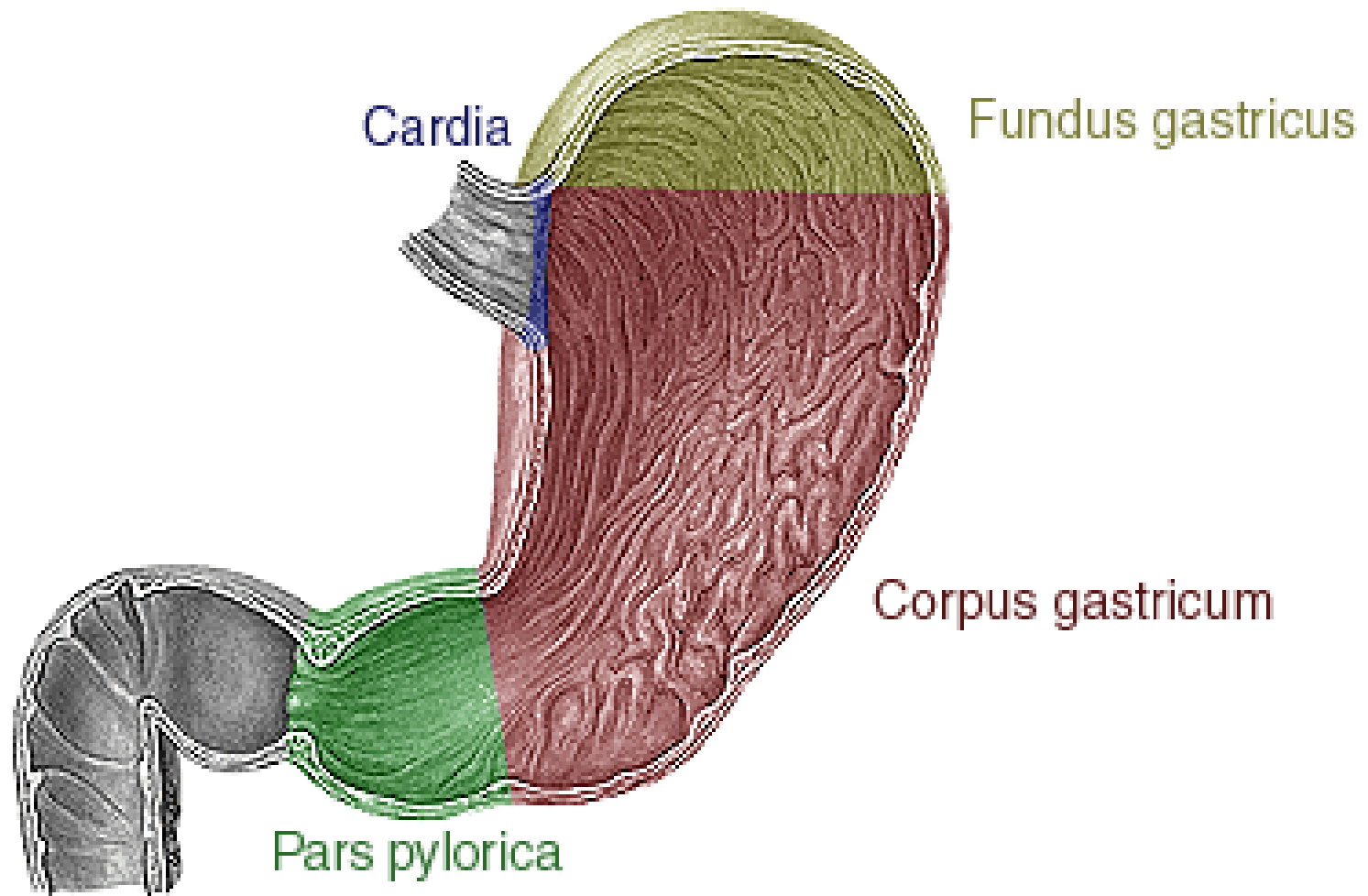
- dentista + *bonus, -a, -um* dobrý
- periodus + *longus, -a, -um* dlouhý
- virus + *periculosus, -a, -um* nebezpečný

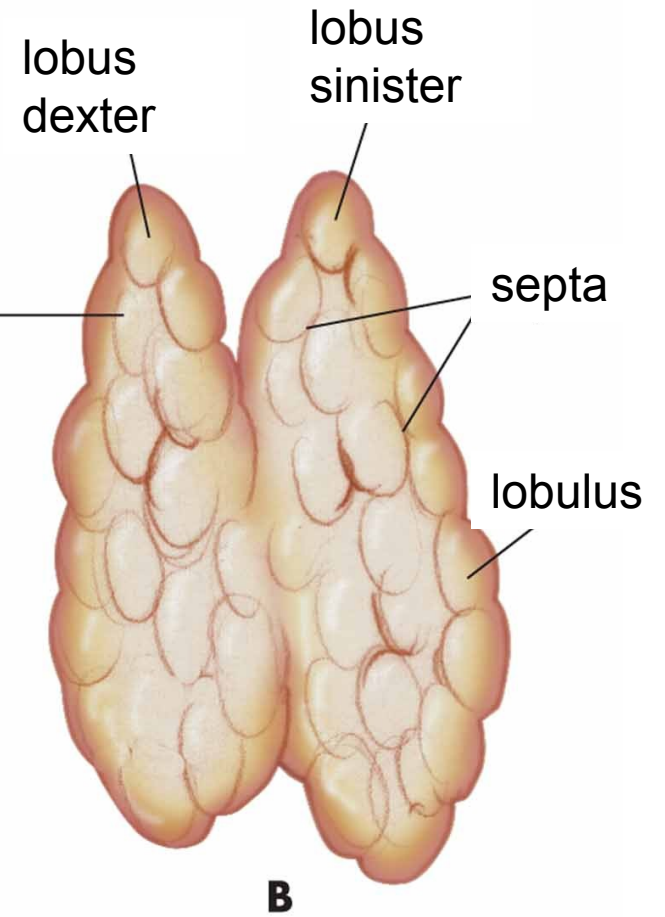
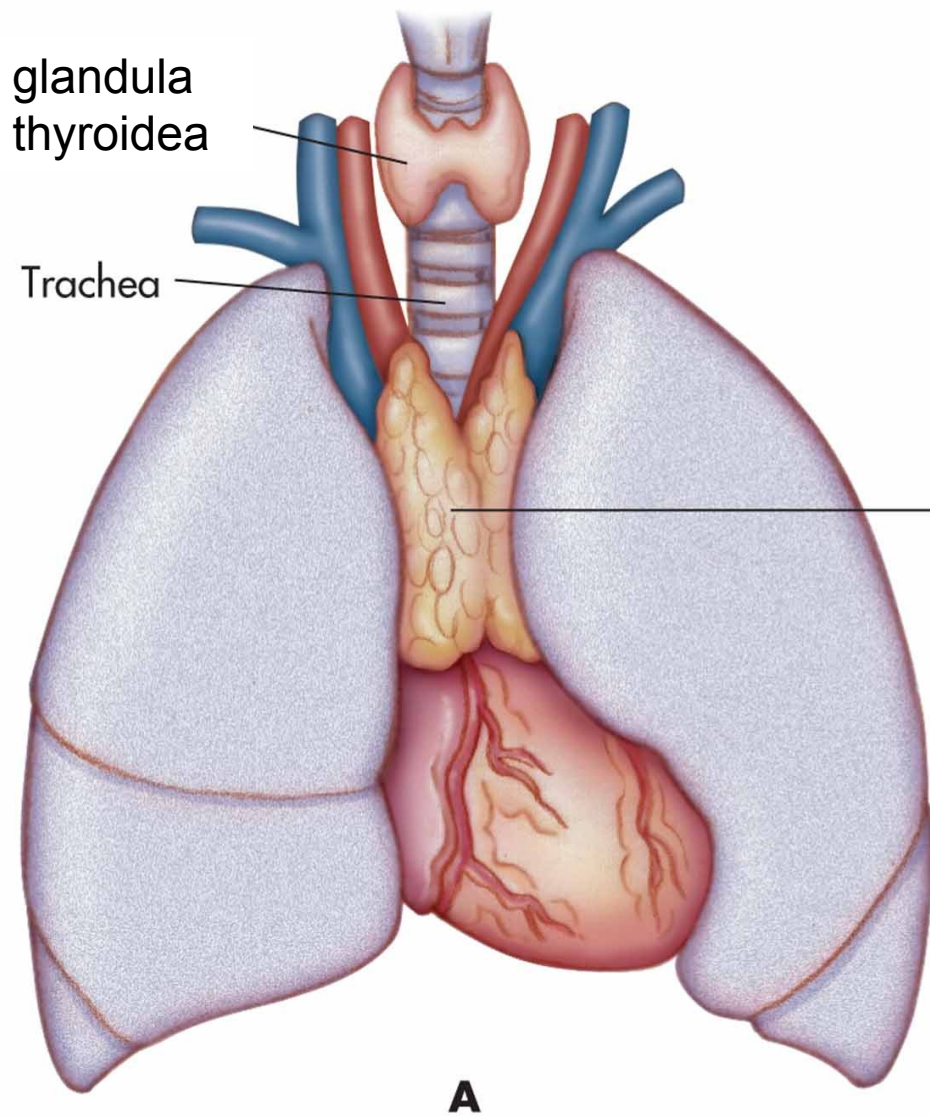
Illustrations : A. Micheau - MD

Copyriq

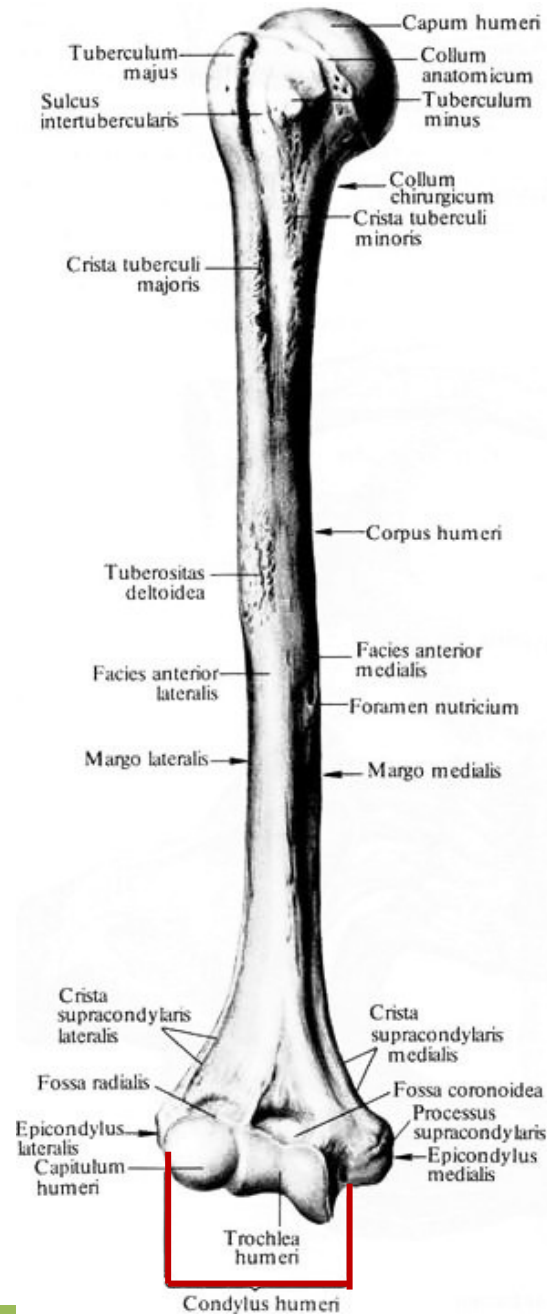
isthmus aortae

fundus gastricus = fundus ventriculi

lobus sinister thymi

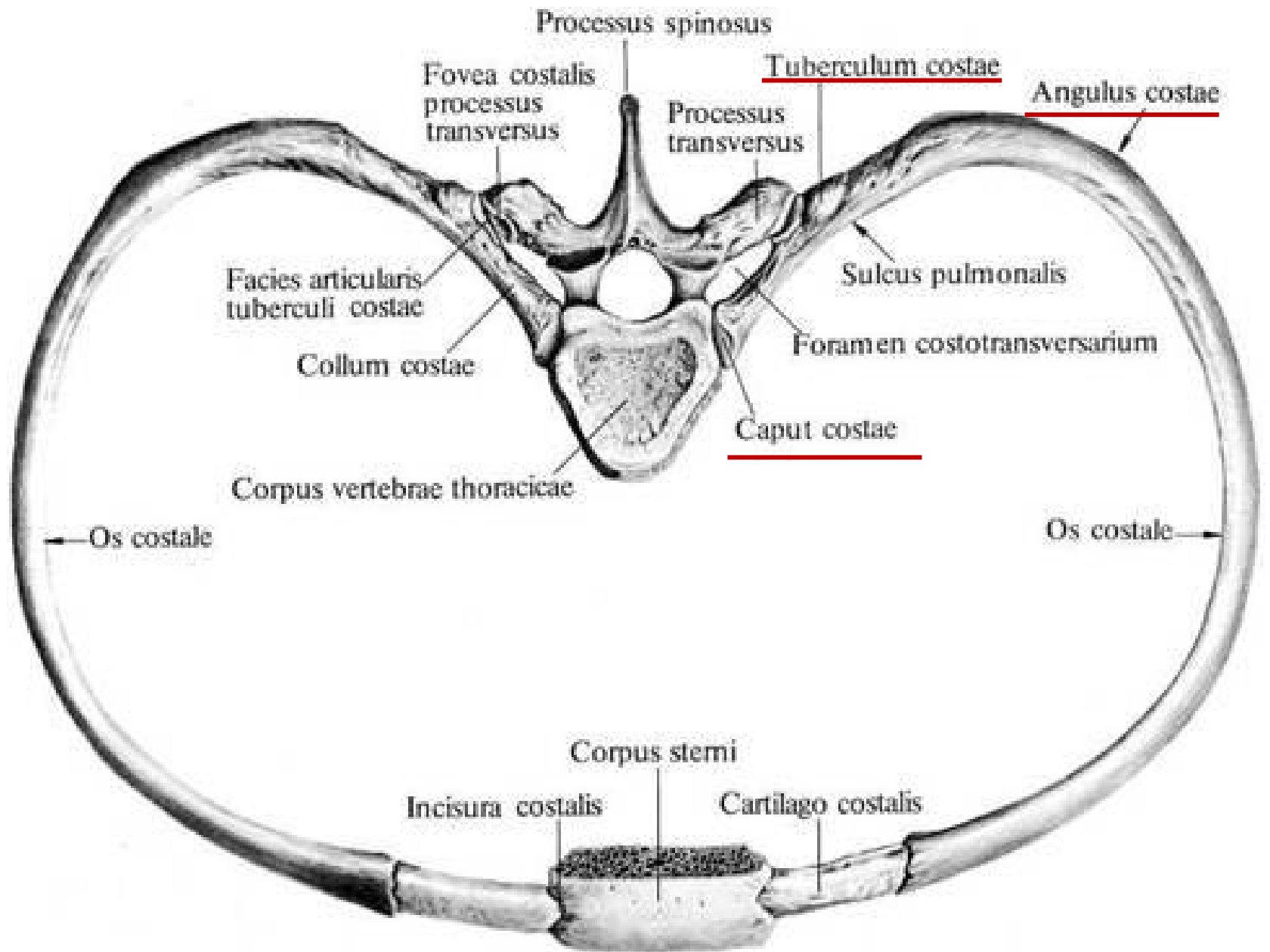

condylus humeri

collum radii

collum radii

costa